

APYLINKIŲ TEISMŲ TEISĖJŲ SAJUNGA

Asociacija, Laisvės a. 17, LT-35200 Panevėžys, tel. 8 (45) 502165, faks. 8 (45) 581448,
el. p. panteismas@post.omnitel.net
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302201581

Teisingumo ministerijai

Teisėjų tarybai

2009-10-21

Teisingumo ministerija parengė Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15, 16, 18, 20, 46, 137 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 70¹ straipsniu ir 128, 144 straipsnių bei aštuonioliktojo skirsnio pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso dvidešimt trečiojo skirsnio pakeitimo, Kodekso papildymo dvidešimt trečiuoju¹ ir dvidešimt trečiuoju² skirsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 12, 15, ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektus.

Šių įstatymų projektų tikslas – perduoti skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimą iš administracinių teismų bendrosios kompetencijos teismams, taip atskiriant bendrosios kompetencijos teismų ir administracinių teismų kompetenciją nagrinėjant administracinių teisės pažeidimų bylas, kurios pagal savo prigimtį priklauso baudžiamajai justicijai, taip pat numatyti galimybę perduoti administracinę bylą kitam administraciniam teismui. Šie pakeitimai siūlomi siekiant paspartinti administracinių ginčų nagrinėjimą administraciniuose teismuose, užtikrinti proceso operatyvumą ir ekonomiškumą. Administracinių teisės pažeidimų kodekso dvidešimt trečiasis skirsnis keičiamas numatant, kad skundai dėl institucijų (pareigūnų) nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjami apylinkių teismuose. Kodeksas taip pat pildomas dvidešimt trečiuoju¹ ir dvidešimt trečiuoju² skirsniais, reglamentuojančiais apeliacinį procesą dėl pirmosios instancijos teismų (apylinkės teismų) sprendimų bei proceso atnaujinimą. Numatoma, kad apeliacinius skundus dėl pirmos instancijos apylinkės teismo sprendimo nagrinėja apygardos teismai.

Naudodamiesi teise pateikti pastabas dėl įstatymų projekto, **Apylinkių teismų teisėjų sąjungos vardu pareiškiame, kad šiems projektams nepritariame.**

Pagrindinė priežastis, dėl ko nepritariame šiems projektams yra ta, kad projekto rengėjai neatliko jokių paskaičiavimų, kaip perdavus bylas padidės apylinkių teismų darbo krūvis, ir nesiūlo jokių priemonių, kaip administraciniams teismams skirtus biudžeto asignavimus proporcingai perduodamam darbo kiekiui perskirti bendrosios kompetencijos teismams, kuriems ir teks nagrinėti perduodamas bylas.

Atkreiptinas dėmesys, kad bendros kompetencijos teismuose 2009 m. I pusmetį apylinkių teismų **bendras darbo krūvis buvo 66,98** (2008 m. I pusmetį – 53,75), tiek etaloninių bylų tenka išnagrinėti vienam teisėjui per mėnesį. Šis krūvis metai iš metų auga. Apie darbo krūvio pokyčius galima spręsti iš 1 lentelėje pateiktų duomenų (Priedas Nacionalinės teismų administracijos oficiali statistika).

Lentelėje pateikti statistiniai duomenys rodo, kad apylinkių teismų darbo krūviai kasmet didėja. Ženklus darbo krūvių augimas, prasidėjęs 2008 metais, tęsiasi iki šiol. 2009 m. I pusmetį apylinkių teismų darbo krūvis, lyginant jį su praeitais metais, padidėjo 11,7 proc., o lyginant su 2008 m. I pusmečiu – 24,6 proc. Gilėjant krizei Lietuvoje, bendros kompetencijos teismuose gausėja ginčų tarp juridinių asmenų, mokestinių bylų, o apygardos teismuose – auga bankroto bylų skaičius, auga nusikalstamumas. Pagal teikiamus projektus darbo krūvis galimai perduodamas apylinkių teismams (ataskaitinis laikotarpis 9 mėnesiai, nuo 2009-01-01 iki 2009-09-30) sudarytų apie 50 procentų gautų bylų (dėl skundų, kurie paduoti dėl nutarimų administracinio teisės pažeidimo byloje) administraciniuose teismuose ir atitinkamai tokiu kiekiu sumažėtų darbo kiekis apygardų administraciniuose teismuose.

Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad gausėjant administracinių bylų, skundžiamų nutarimų, administraciniuose teismuose buvo steigiami papildomi etatai, stiprinama materialinė bazė.

Todėl esant jau šiuo metu nenormaliam darbo krūviui tenkančiam vienam teisėjui bendros kompetencijos teisme, teigti jog padidinus darbo krūvį, tai yra apie 50 proc. administracinių bylų pagal skundus, perdavus iš apygardų administracinių teismų į bendros kompetencijos teismus, sutrumpės bylų išnagrinėjimo terminai, tiesiog nelogiška. Atkreiptinas dėmesys, jog pirmos instancijos teismuose pagal savo specifiką yra nagrinėjamos baudžiamosios, civilinės bylos, kuriuose asmenys, besikreipiantys į teismą, savo teises gina taip pat teikdami argumentus, susijusius su Europos Sąjungos teise, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, protokolais. ES teisės taikymo problema yra ne mažiau svarbi ir bendros kompetencijos teismuose, tiek šeimos, tiek komerciniuose teisiniuose santykiuose. Todėl manome, jog siekiant įgyvendinti pagrindinius „mažosios baudžiamosios teisės“ principus, bylų ar skundų perdavimas iš vieno teismo, kitam teismui, nesutrumpins galutinio rezultato pasiekimo terminų. Ar žmogaus teisės, įtvirtintos Europos žmogaus teisių konvencijos 6str.1d. bus pažeidžiamos bendros kompetencijos teisme, ar administraciniame teisme, esmės nekeičia ir problemos neišsprendžia.

Kita problema. Projekto autoriai lydimoosiuose raštuose visiškai neanalizuoja materialinės šio projekto įgyvendinimo pusės. Netolimoje praeityje, tai yra nuo 2008 metų bendros kompetencijos teismai buvo apkrauti darbu perdavus jiems nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas, susijusias su kelių eismo taisyklių pažeidimais, tačiau nei tuomet, nei šiuo metu visiškai nesiūloma spręsti tokius klausimus, kaip: papildomo finansavimo, teisėjų padėjėjų skaičiaus didinimo, techninio personalo didinimo. Bendros kompetencijos teismuose vienas padėjėjas talkina dviems teisėjams, tokios problemos aukštesniuose teismuose (apygardų, apeliacinių teismų) seniai jau nėra. Manome, jog teikiant projektus privalu atsižvelgti į situaciją esančią bendrai visuose teismuose ir tik tuomet spręsti klausimus kompleksiskai ir etapais, tai yra išsprendus bendros kompetencijos teismuose darbo krūvių problemą, juos suvienodinus tarp teismų, išsprendus teisėjų padėjėjų trūkumo klausimus, būtų galima galvoti apie dalies bylų teisingumo pakeitimą.

Pastebėtina, kad administraciniai teismai 2009-09-25 atšventė savo veiklos dešimtmetį. Jungtinių Tautų ekspertai, kurie 2003 metais atliko administracinių teismų sistemos tyrimą, teigiamai įvertino dvipakopę sistemą bei pasiūlė tokį patį modelį diegti ir kitose valstybėse Pavyzdžiui, 2007 metų kovo 1 dieną pagal Lietuvos modelį buvo baigta kurti Bulgarijos administracinių teismų sistema.

Dar 2007-07-09 duodamas interviu portalui „Infolex“ (<http://www.infolex.lt/Portal/start.asp?act=news&Tema=50&str=18935>) tuometinis Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas Virgilijus Valančius pažymėjo, kad „bendrosios kompetencijos teismai jokių būdu negali vykdyti viešosios administracijos kontrolės. Administracinės teisenos apskundimo objektas yra individualus teisės aktas, sprendimas arba veiksmai, kuriuos priima žmonės, dirbantys viešojoje administracijoje. Tai yra teisės aktas su atitinkama specifika. Ir tam, kad peržiūrėtų ir įvertintų, ar atitinkamas teisės aktas buvo priimtas teisėtai, teismas (teisėjas) privalo turėti tam tikrų specifinių žinių. Būtent administraciniai teismai ir yra vadinami specializuotais teismais, kuriems keliamas uždavinys operatyviai apginti pažeistus piliečio teises ir interesus“. Virgilijus Valančius minėtame interviu pabrėžė specializacijos svarbą. Kaip pastebėjo minėtame interviu V.Valančius: „bet kokiu atveju dvipakopė teismų sistema kur kas operatyviau susidoroja su tokiais bylų srautais, negu kad daugiau pakopų“.

Atkreiptinas dėmesys, kad krūvio administraciniuose teismuose mažėjimas yra užprogramuotas: po keleto metų bus panaikintos apskritys, galų gale išspręsti nuosavybės grąžinimo klausimai, o norimų perduoti administracinių teisės pažeidimų bylų kiekis jau dabar įgavo mažėjimo tendenciją. Todėl kyla pagrįstas klausimas- kokią vaidmenį teismų sistemoje pageidauja vaidinti administraciniai teismai – pamažu nunykti ar veikti dėl to tikslo, dėl kurio ir buvo įsteigti –specializuotis ir operatyviai ginti pilietį nuo valstybės.

2008 m. LVAT metiniame pranešime yra nurodyta, jog 40 proc. Lietuvos gyventojų žino apie administracinius teismus, ir net 60 proc. iš jų administracinių teismų sandarai pritaria (www.lvat.lt/dokumentus/Metinis2008pdf). Todėl griauti nusistovėjusią tvarką reikėtų sudaryti nepatogumus visuomenei, vėl pasmerkti žmones teismų reformoms, o tai tik paskatins dar didesnę nepasitikėjimą teismais.

Priedas: lentelė atskirame faile „Statistika bylų kiekiai.doc“.

Apylinkių teismų teisėjų sąjungos
Pirmininkas

Vytautas Krikščiūnas

Rašto originalas nebus siunčiamas